

Foto: bijeenkomst *Bewoners maken het Gooi* 27-09-2019, deze keer gefaciliteerd door gemeente Blaricum
Aanwezig: bewoners, wethouders en gemeenteraadsleden uit alle gemeenten in het Gooi.

Uitdaagrecht in het Gooi

7 praktische voorstellen

Bij Uitdaagrecht (Right to Challenge-R2C) kunnen bewoners taken van overheden overnemen als zij het slimmer, beter, goedkoper of anders kunnen doen. Hiermee wordt de overheid "uitgedaagd". Met Uitdaagrecht krijgen bewoners daadwerkelijk de mogelijkheid om hun ideeën over bepaalde taken uit te voeren.

De regering bereidt wetgeving voor om dit recht vast te leggen in de Gemeentewet, in de Provinciewet en in de Waterschapswet.

We nodigen de gemeenten in het Gooi uit om de Right to Challenge te verankeren en hiervoor - samen met bewoners - goede richtlijnen te ontwikkelen. We hopen dat deze voorstellen hiervoor een basis kunnen zijn.

Leeratelier Right to Challenge in het Gooi

Tussen december 2019 en februari 2020 hebben bewoners, initiatiefnemers, raadsleden en ambtenaren uit het Gooi het Leeratelier Right to Challenge (uitdaagrecht) gevolgd dat was georganiseerd door het landelijk *Netwerk Right to Challenge* en het platform *Bewoners maken het Gooi*.

7 praktische voorstellen

7 praktische voorstellen zijn de uitkomst uit dit Leeratelier: 7 onderwerpen waarmee gemeenten aan de slag kunnen bij het borgen en invullen van dit uitdaagrecht.

1 Heldere communicatie

Iedere gemeente zal bewoners en maatschappelijke organisaties heldere informatie kunnen geven over dit recht, o.a.:

- wat is het Uitdaagrecht?
- waar kun je meer informatie krijgen?
- hoe dien je een aanvraag in?

Deze informatie dient te staan op de gemeentelijke websites, in de lokale media, maar zal ook op papier beschikbaar moeten zijn in het gemeentehuis, wijkcentra, etc, zodat alle geïnteresseerden er hun voordeel mee kunnen doen.

2 Eenvoudig, transparant en overzichtelijk proces

Het proces om een uitdaging aan te vragen moet helder en praktisch zijn. Bewoners dienen ook snel antwoord te krijgen op hun vragen.

Stap-voor-stap kunnen bewoners aan hun uitdaging werken. Zie schema.

Right to Challenge

1. Initiatiefnemers hebben een idee: Een bepaalde overheidstaak kan anders/beter	<ul style="list-style-type: none"> - Wat is er nodig om een idee helder te maken voor bewoners, gemeente, bedrijven en maatschappelijke schakels? - Welke taken zijn geschikt voor een Right to Challenge? - Is het een bekende taak of een nieuwe taak?
2. Initiatiefnemers bepalen draagvlak bewoners	<ul style="list-style-type: none"> - Wat is er nodig om bewoners, gemeente, bedrijven en maatschappelijke schakels te betrekken bij het idee? - Wie kan initiatiefnemers helpen bij het creëren van draagvlak?
3. Initiatiefnemers overleggen met gemeente (principebesluit)	<ul style="list-style-type: none"> - Hoe vinden initiatiefnemers de weg naar de gemeente? - Hoe komt een initiatief binnen bij de gemeente? - Wie kunnen een R2C indienen? - Zijn er juridische voorwaarden (bv rechtsvorm)? - Welk uitgangspunten hanteert de gemeente voor R2C? - Hoe bereiden initiatiefnemers zich voor op overleg met de gemeente? - Hoe bereidt de gemeente zich voor op overleg met initiatiefnemers? - Zijn bewoners betrokken bij de besluitvorming?
4. Initiatiefnemers werken het voorstel uit	<ul style="list-style-type: none"> - Welke hulp heb je als initiatiefnemer nodig van bewoners, gemeente, bedrijven en maatschappelijke schakels? En hoe zou je dat kunnen organiseren? - Moet alles vooraf uitgewerkt zijn of kan het ook een ontwikkelmodel zijn? - Hoeveel ruimte is er voor lokale invulling?
5. Bewoners/gebruikers besluiten samen met gemeente	<ul style="list-style-type: none"> - Hoe kunnen bewoners en gemeente tot besluitvorming komen? - Hoe regel je de voorwaarden (vergunningen, aanpassen verordeningen)? - Hoe stel je de kwaliteitseisen op? - Hoe stel je de (meerjaren) budgetten vast?
6. Bewoners/gebruikers nemen taken en budgetten over	<ul style="list-style-type: none"> - Hoe borg je de praktijk? - Hoe voortgang en kwaliteitsbewaking? - Hoe verantwoording naar bewoners? - Hoe verantwoording naar gemeente? - Welke ambtelijke ondersteuning is evt nodig bij de uitvoering? - Welke samenwerking met partijen is evt nodig?

In iedere gemeente is voor alle betrokkenen een duidelijk proces nodig bij het aanvragen en beoordelen van uitdagingen.

- Voor de bewoners die een taak willen overnemen zodat zij weten wat zij zelf moeten indienen en overzicht houden over de vervolgstappen
- voor omwonenden en andere belanghebbenden, zodat zij kunnen zien welke uitdaging in behandeling is en het besluitvormingsproces kunnen volgen. Dit kan bijvoorbeeld via de gemeentelijke website, maar ook via de gemeentepagina in de lokale media
- voor de gemeentelijke organisatie die daarmee verschuift in taken

3 Alle gemeentelijke taken kunnen worden uitgedaagd, tenzij....

Alle gemeentelijke taken kunnen worden uitgedaagd door bewoners, maatschappelijke organisaties e.a met uitzondering van taken waarbij wet- of regelgeving dit niet toe staat, zoals bij toezicht of de interne bedrijfsvoering van de gemeente.

De gemeentelijke taken staan in de vastgestelde gemeentebegroting en kunnen gaan van beleidsvorming tot uitvoerende taken.

4 Budget

Als een voorstel voor een uitdaging wordt ingediend en door de gemeente als kansrijk wordt gezien, zal deze duidelijkheid moeten geven over het (volledige) budget wat bij de taak hoort. Gewenst is dat bij het opstellen van de gemeentelijke begroting al rekening wordt gehouden met een zo duidelijk en transparant mogelijke indeling.

Bij uitbesteding van gemeentelijke taken aan anderen dan bewonersorganisaties bijvoorbeeld welzijnsorganisaties, groenaanemers, ontwikkel- en adviesbureaus zal bij de opdrachtverlening aangegeven moeten worden dat uitdagingen door bewoners aan de orde kunnen zijn of komen.

5 Eén aanspreekpunt

Eén aanspreekpunt binnen iedere gemeente is belangrijk: een contact-ambtenaar die de bewoners verder kan helpen bij uitdagingen, maar ook makkelijk toegang heeft bij andere afdelingen binnen de gemeente om af te stemmen, informatie op te vragen, te faciliteren etc.

Ook de uitdaging zelf moet één duidelijke contactpersoon hebben.

6 Organisatievorm

Voor bewoners moet het uitdaagrecht een makkelijke en toegankelijke mogelijkheid zijn om taken te kunnen overnemen of te kunnen aansturen. Soms is hiervoor een juridische vorm nodig (b.v. een stichting), maar laat een juridische vorm vooral geen drempel zijn voor kleinere uitdagingen!

Soms is een schriftelijk vastgelegd afspraak voldoende. Zoals bij bewonersaansturing van bijvoorbeeld het onderhoud van een deel van de openbare ruimte. Dan is het vaak voldoende om op papier vast te leggen welke afspraken er zijn tussen gemeente en bewoners, hoe wordt overlegd en hoe het draagvlak van bewoners wordt georganiseerd. Zo blijft het uitdagen eenvoudig, praktisch en gericht op het verbeteren van de directe leefomgeving.

Bij andere uitdagingen is een juridische organisatievorm wel nuttig en noodzakelijk, b.v. bij het overnemen van zorgtaken in het kader van de wmo of actuele thema's zoals de energietransitie.

7 Samen leren

Het uitdaagrecht is een nieuwe mogelijkheid om met elkaar de directe leefomgeving van inwoners vorm te geven. Gemeente, maatschappelijke partijen en bewonersinitiatieven gaan daarmee ervaring opdoen. Het is goed om in de komende tijd ervaringen uit te wisselen en in het Gooi met elkaar te leren. Bijvoorbeeld via discussiebijeenkomsten en nieuwe leerateliers.

www.bewonersmakenhetgooi.nl

www.righttochallenge.nl

Het Leeratelier Right to Challenge is mede mogelijk gemaakt door het landelijk programma Democratie in Actie van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Bewoners maken het Gooi

Bewoners maken het Gooi organiseert in regionale bijeenkomsten de uitwisseling en krachtenbundeling rond actuele maatschappelijke thema's. Bewoners, lokale initiatiefnemers, actieve bewonersorganisaties, ondernemers, maatschappelijke organisaties, colleges, ambtenaren, gemeenteraden vanuit zeven gemeenten in het Gooi met elkaar in gesprek. Ambitie is om van elkaar te leren en concrete bouwstenen te vinden om met actuele maatschappelijke thema's tot actie te komen. In principe organiseren we tweemaal per jaar een bijeenkomst over 'lokale democratie in ontwikkeling' waarbij we steeds in een andere gemeente te gast zijn.

www.bewonersmakenhetgooi.nl

